

<https://doi.org/10.62837/2026.3.125>

ABDULLAYEVA SƏMİNƏ SABİR QIZI
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
p.ü.f.d.
Samina.abdullayeva.80@mail.ru

AZƏRBAYCAN DİLİNDƏ LEKSİK DERİVASİYANIN TƏDRİSİ VƏ NİTQ MƏDƏNİYYƏTİ

Açar sözlər: *norma, söz yaradıcılığı, leksik vahid, təfəkkür*

Ключевые слова: *норма, словесное творчество, лексическое единство, созерцание*

Key words: *norma, verbal creativity, lexical unity, contemplation*

Ümumtəhsil məktəblərinin “Azərbaycan dili” dərslərinə leksik yolla söz yaradıcılığı xüsusi bir mövzu kimi daxil edilməsə də leksik vahidlərin mənimsənilməsi ilə bağlı məqamların izahı xüsusi bir maraq doğurur. Birinci sinfin “Ana dili” kitabında sözlərin mənalarının anlaşılması və mənimsənilməsi məqsədi ilə əşyanın şəkli verilir, adın yazılışında hərflərdən bəzilərinin yeri boş qalır. Əlbəttə ki, bütün əşyaların hamısının adları şagirdlərə tanış olmaya bilər. Ona görə şagird şəklə diqqət yetirə-yetirə adda buraxılmış hərfləri tapıb sözü bərpa etməkdə çətinlik çəkmir. Əgər əşya şagird üçün tanış deyilsə müəllimin köməyi ilə əşyanın adı deyilir və hərfləri bərpa etmək şagirdin öhdəsinə düşür. Burada nitqin inkişafı üçün bir neçə məqam vardır. *Birincisi*, əgər əşya şagird üçün tanışdırsa dərhal şəklə görə əşyanın adı tapılır və buraxılmış hərflər şagirdin özü tərəfindən bərpa olunur. Bu halda şagirdin zehni qabiliyyəti fəaliyyətdə olur, məntiqi təfəkkür adın əşyaya uyğun bərpasını təmin edir. *İkincisi*, şagird özü əşya adını bərpa edərsə onun düzgün deyilişinə də nail olmalıdır. Tutaq ki, şagird Qərb regionunun sakinidir. Onda *dövşan* adını *doşan* və ya *doşan* şəklində səsləndirməsi ehtimalı baş verə bilər. Bu halda, müəllimin müdaxiləsi ilə sözün leksik normaya müvafiq olaraq *dövşan* şəklində deyilmiş tələb edilməlidir. Şagirdin təfəkküründə söz *dövşan* şəklində həkk olunursa onun yazılı forması da eyni şəkildə ifadə olunacaq. Bu halda şagird ona nail olur ki, onun məntiqi təfəkkürü inkişaf edir, təsəvvürü genişlənir, sözün yazılışı və deyilişi arasında bərabərliyin qorunmasına nail olur. Beləliklə, dilin informasiya vəzifəsinin yerinə yetirilməsi tələbi baş tutmuş olur. *Üçüncüsü*, əgər əşya şagirdə tanış deyilsə müəllimin köməyi ilə şagird əşyanı öyrənir, adı bərpa edir. Bu halda şagirdin söz ehtiyatı artır, tanış olmadığı əşyaları öyrənir. Bundan sonra isə öyrəndiyi sözün tələffüz və yazı formasını mənimsəyir. Birinci sinfin “Ana dili” dərslərində belə *adlar tar, balta, ələk, əskər, kəpənək, dələ, lələk, rəndə, qılınc, qaşığı, aqrab, balıq* və s. kimi əşya şəkillərinin nümunəsində verilir [2; 3; 4; 5].

İkinci sinfin dərslərində sözlərin daxilindəki hərflərin ardıcıl yerləşməsi üzrə sözlər düzəldilməsi tələb olunur. Məsələn, *cavanar* sözünün tərkibindəki elementlərdən *can, ana, an, var, ar* kimi sözlər düzəltmək mümkün olur. Eyni qayda üzrə *gilənar* sözündəki elementlərdən *gil, gilə, nar, ar, çarpayı* sözündəki elementlərdən *çarp, ay, ayı, ar, televizor* sözündəki elementlərdən *tel, el, ev, iz, zor* kimi sözlər düzəltmək mümkün olur [4, s.30]. Bu cür kombinasiyalar üzrə söz düzəldilməsi ilk növbədə, şagirdlərin *intellektual fəallığını artırır*, eyni zamanda, onların *nitqinin lüğət fondunu zənginləşdirir, həmçinin sözlərin düzgün nitq norması üzrə yazılı və şifahi formaları arasındakı variantlığı aradan qaldırır*.

Şagirdlərə bundan bir az mürəkkəb qaydada oxşar nümunələrin düzəldilməsi barədə tapşırıq verilir. Aşağıda göstərilən sözlər yanaşı yazılır və qarşıdakı ardıcıl olmayan birinci sözün son hissəsi ilə ikinci sözün əvvəlki hissəsinin yanaşdırılması ilə söz düzəldilməsi tələb olunur:

<i>şuar</i>	<i>çəmən</i>
<i>tülkü</i>	<i>lavaş</i>
<i>çiçək</i>	<i>təkrar</i>
<i>ləpə</i>	<i>mələk</i>
<i>mağaza</i>	<i>maral</i>
<i>sual</i>	<i>biton</i> [4, s.204].

Şagird düşünür, özünün intellektual fəallığını hərəkətə gətirir və sözləri belə müəyyən edir:

Şuar-payız (arpa), *qatar-lavaş* (tarla), *tülkü-çəmən* (küçə), *çiçək-mələk* (çəkmə), *ləpə-təkrar* (pətək), *mağaza-biton* (zabit), *sual-maral* (alma).

Bu qayda üzrə sözyaratmada şagirdin intellektual fəallığı artmış olur, onda analitik təfəkkürün inkişafının rüşeymləri formalaşır. Nəticədə şagirdin söz ehityatı artır, nitq qabiliyyəti inkişaf edir, yazılı və şifahi nitq arasında vəhdət yaranması təmin edilir. Üçüncü sinfin “Azərbaycan dili” dərslərində leksik söz yaradıcılığı xüsusi bir mövzu kimi verilmir. Lakin sözün məcazi mənalılığına və çoxmənalılığına dair anlayışlar barədə ilkin məlumatlara rast gəlmək olur. Məsələn, dərslərin 42-ci səhifəsində *boş* sözünün məcazi məna bildirməsi ilə əlaqədar verilən *boş* (içi boş olan), *boş danışmaq* (mənasız danışmaq), *boş iş* (əhəmiyyətsiz iş), *boş ip* (müvəqqəti bağlanmış) kimi nümunələr maraqlıdır [5, s.72]. Burada nitq mədəniyyətinin inkişafı baxımından mənalıların fərqləndirilməsi və onların qarşılıqlı tapılması, sözlərin yazılı və şifahi nitq üçün normativlərinin dəqiqləşdirilməsi nə qədər əhəmiyyətlidirsə leksik söz yaradıcılığı baxımından məna ardıcılığının, həmçinin semantik əlaqələrin ayırd edilməsinə diqqət yönəltmək də o dərəcədə əhəmiyyətlidir. Dördüncü sinfin “Azərbaycan dili” dərslərində leksik söz yaradıcılığına aidiyyəti olan çoxmənalılığa dair anlayışların mənimsədilməsi məqsədi ilə verilən nümunələr bir daha davam etdirilir. Həmçinin, burada şagirdlərin intellektual potensialının inkişaf etdirilməsi məqsədi ilə sözlər arasındakı semantik əlaqələrin müstəqil müəyyənləşdirilməsi tələb olunur. Bu cəhətdən

qələm sözünün müxtəlif mənalarda işlədilməsinə dair çalışma maraqlıdır. Burada tələb olunur ki, şagird «*qüdrətli qələm*», «*limon və sitrus bitkilərinin qələmi*», «*əyri yönülüb düz yazan qələm*» anlayışlarını həm fərqləndirə bilsin, həm də onların arasındakı daxili əlaqələri müəyyən edə bilsin [6, s.155].

Burada, həmçinin *qov* sözünün və *yaz* sözünün müxtəlif mənalarda işlədilməsinə aid nümunələr tapılmasına dair verilən tapşırıqlar da nitq inkişafı və leksik söz yaradıcılığı baxımından maraqlıdır [6, s.167].

Şagird lüğətin köməyi ilə müəyyən edir ki, *qov* iki mənədadır. Birincisi isim kimi işlədilən *qıgılcım* mənəsindən, ikincisi isə fel kimi işlədilən *rədd edilmək*, *uzaqlaşdırmaq* mənəsindən ibarətdir.

Beşinci sinfin “Azərbaycan dili” dərslində leksik söz yaradıcılığına dair nümunələrin sayı artırılmaqda davam edir. Burada, *ayaq*, *ağız*, *qol*, *dil*, *ətək*, *burun*, *düz*, *bal* kimi sözlərin çoxmənalılığına dair nümunələr verilir, həm də bilavasitə, leksik sözyaratmaya aidiyyəti olan neologizmlərdən bəhs edilir. Neologizmlərə aid aşağıdakı kimi nümunələr misal göstərilir: *soyad* (fəmiyyə), *bölgə* (rayon, ərazi), *olay* (hədisə), *durum* (vəziyyə), *uçaq* (təyyarə), *dabankeş* (ражок), *cangüdən* (телеохранитель), *yenidənqurma* (перестройка), *soydaş* (vətəndaş), *yetərsay* (kvorum) və s.

Altıncı sinfin “Azərbaycan dili” dərslində leksik söz yaradıcılığı baxımından maraqlı olan bir məqam konversiyaya aid nümunələrin verilməsidir. Nümunələrdə verilən *gümüş*, *daş*, *igid*, *qərib* kimi sözlərin isim və sifət yerində işlədilməsinin aydınlaşdırılmasında məna keçidlərinin xarakteri nəzəri cəlb edir [7, s.77]. Belə ki, məsələn, dildəki bütün sözlərin hamısı yox, onların müəyyən qismi isim və sifət yerində işlənsə, burada “nə üçün” sualı meydana çıxır. “Nə üçün”ün izahı isə şagirdin intellektual potensialının və nitq qabiliyyətinin gücləndirilməsinə xidmət edir. Əlbəttə, müəllim bu «nə üçün» sualının cavabına özü hazır olmalıdır. Cavab budur ki, dilin ilkin mərhələsində eyni sözün müxtəlif mənalarda və ayrı-ayrı nitq hissələrinə aid olunaraq işlədilməsi prosesi mövcud olmuşdur.

Yeddinci sinfin “Azərbaycan dili” dərslində konversiya tipli nümunələrin şəbəkəsi bir daha genişləndirilir. Sifət-zərf, zərf-isim, zərf-say, zərf-feli bağlama kateqoriyaları üzrə paylaşan nümunələrin ayırd edilməsinin tələb olunması leksik söz yaradıcılığı və nitq mədəniyyəti baxımından maraqlı doğurur. Şagirdin əvvəlki sinfdə konversiya (mənanın funksional dəyişməsi) barədə aldığı məlumat yeddinci sinfin dərslində verilən *axşam*, *səhər*, *gecə*, *gündüz*, *əvvəl*, *axır* (isim-zərf), *gözəl*, *açıq*, *cəld* (sifət-zərf), *qaçaraq*, *çaparaq* (zərf-feli bağlama) kimi nümunələrin ayırd edilməsini asanlaşdırır. Bütün bunlar yeni mənaların mənimsənilməsi, həmçinin, onların yazıya və nitq normalarına uyğunlaşdırılması baxımından əhəmiyyətlidir.

Səkkizinci sinfin “Azərbaycan dili” dərsləri *sintaksisə*, doqquzuncu sinfin kitabı *mürəkkəb cümləyə* aid olduğundan burada leksik derivasiya məsələsi barədə bəhs edilmir [8, s.120].

Onuncu sinfin “Azərbaycan dili” dərslində isə leksik üsulla sözyaratma barədə xüsusi bəhs edilir. Burada göstərilir ki, “*Dildə sözlərin öz əvvəlki mənasından fərqli olan yeni məna kəsb etməsinə leksik üsulla sözyaratma deyilir. Məsələn, Ay sözü Yer-in peykini və onun Yer ətrafında fırlanma dövrünü (30 gün) ifadə edir*” [9, s.93].

Maraq doğuran bir məqam da vardır ki, o da leksik söz yaradıcılığına aidiyyəti olan “özləşmə” məsələsindən ibarətdir. Burada göstərilir ki, XX əsrin 20-30-cu illərində *qurultay, bildiriş, görüntü, seçki, ildönümü* kimi yeni sözlər əmələ gəlmişdir. Sonrakı mərhələdə isə *çimərlik, duracaq, saxlanc* (maliyyə termini), *əyləc* (tormoz), *dönəm* (mərhələ), *qaynıq* (mənbə), *özəlləşmə* (xüsusiləşmə), *nəfəslik* (fortoçka), *açıqca* (otkritka), *bölgə* (ərazi), *soyqırım* (repressiya) və s. [10, s.126] sözlər formalaşmışdır.

On birinci sinfin “Azərbaycan dili” dərsləri *morfologiyaya həsr olunduğu* üçün burada *leksik söz yaradıcılığı* məsələsinə toxunulmur [10, s.160].

Ümumtəhsil məktəbləri üçün hazırlanmış “Azərbaycan dili” dərslərlərində leksik söz yaradıcılığına dair məlumatların xülasəsi bundan ibarətdir.

Elmi-pedaqoji və metodik mənbələrdə leksik yolla söz yaradıcılığına aid nümunələrdən bəhs olunmasına rast gəlmək olur. Ancaq ayır-ayrı mənbələrdə leksik söz yaradıcılığı sistemli şəkildə verilmir. Leksik söz yaradıcılığına aidiyyəti olan nümunələr şərh olunsada onlarda nümunələrin ardıcılığına demək olar ki, diqqət yetirilmir. Halbuki, leksik söz yaradıcılığının ardıcıl, sistemli izahı leksik normaların gözlənilməsi, mənalara mənimsənilməsi, nitqin aydın, məntiqli ifadəsi və intellektual təfəkkürün inkişafı baxımından xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Ənvər Abbasov, haqlı olaraq yazır ki, “Azərbaycan dilinin leksikologiyası, semaologiyası, frazeologiyası ayrı-ayrı sahələrdir. Lakin məktəb kursunda onlar sintez edilərək “Leksika” başlığı ilə şagirdlərin anlaq səviyyəsinə uyğun şəkildə verilir. Yaxud sözün tərkibi, söz yaradıcılığı da Azərbaycan dilinin sahələridir. Lakin şagirdləri sözün tərkibi, sözün yaradılması prosesi ilə tanış etmək, onları bilavasitə praktik nümunələr üzrə iş aparmağa istiqamətləndirmək üçün həmin sahələr də birləşdirilmişdir” [1, s.17-20].

Bu kimi nümunələr, ləbətə, şagirdlərin intellektuallığını artırmaqla onlarda sözlərin mənasını dəqiqləşdirməyə, eyni tərkibli sözlərdəki fərqləndirici əlamətləri aydınlaşdırmağa xüsusi bir meyil yaradır. Bu metodların hər biri nitq normalarının mənimsənilməsi və şagirdlərin nitq mədəniyyətinin inkişaf etdirilməsi baxımından xüsusi bir əhəmiyyət daşıyır. Bunlar lazımlıdır, təkcə ona görə yox ki, şagird hansısa fənni daha yaxşı mənimsəyə bilsin, lazımdır ona görə ki, məktəb təkcə savadlı adamlar yetişdirmir, həm də gələcəyin çevik düşüncə sahibi olan rəhbərlərini, siyasətçilərini, alimlərini, ziyalılarını, cəmiyyətin aparıcı qüvvəsi olan elit təqəbəsini hazırlayır. Bunun üçün çevik düşüncə qabiliyyətinin, aydın, ardıcıl, məntiqli nitqin formalaşdırılması günün tələbidir. Buludxan Xəlilov haqlı olaraq yazır ki, “Nitqin mədəni olması, nitq normalarına əməl etmək, məntiqli və rəhbərli danışmaq, saymadığı-

mız digər neçə-neçə tələblər dilin zənginliyini üzə çıxarır, onu sevdirmir və praktik olaraq yaşadır. Odur ki, həm orta məktəblərdə, həm də ali məktəblərdə müəllimin nitq mədəniyyəti fənni tədris olunmalıdır” [11, s.29].

Ümumtəhsil məktəblərində leksik derivasiyanın kompleks şəkildə və ardıcıl tədris olunması leksik vahidlərin özünün mənimsədilməsində mühüm rol oynayır. Məsələn, şagird bilməlidir ki, dilin səviyyələri hansı meyarla təyin olunur. Deyək ki, şagird “Fonetika” bəhsini keçir. Buradakı ardıcılığı öyrənir. Saitlərin və samitlərin mövcudluğu, onların müxtəlif kombinasiyaları fonetik sistemi təşkil edir. Deməli, dilin fonetika bəhsi odur ki, bu sahənin öz struktur elementləri var. Bu struktur elementlər sait və samitlərdən ibarət olan nitq vahidləridir. Leksikanın struktur vahidləri sözlərdir. Morfologiyanın struktur vahidləri sözlərə qoşulan şəkilçilərdir. Sintaksisin struktur vahidləri söz birləşməsi və cümlələrdir. Semasiologiyanın xüsusi struktur vahidləri yoxdur. Semasiologiya mənadır. Məna həm fonemlərdə, həm leksemlərdə, həm morfemlərdə və həm də sintaktik vahidlərdə mövcuddur. Frazelogiyanın özünün struktur elementləri yoxdur. Frazelogiya məcazi mənalar üzərində qurulur. Məcəzilik daha çox sözlərdə, söz birləşməsi və cümlələrdə mövcuddur. Öz struktur elementi olmayan sahələrdən biri də üslubiyyətdir. Üslubiyyət ifadə tərzii üzərində qurulur. İfadə tərzii fonemdən tutmuş cümləyə qədər olan struktur vahidlərdə mövcuddur. Bunların mükəmməl öyrənilməsi isə *nitq mədəniyyətinin* dərindən mənimsənilməsinə, ona əməl olunmasına, informasiya məkanının genişlənməsinə xidmət edir. Odur ki, leksikologiya bəhsinin tədrisi zamanı leksik vahidlərin derivasiyaya münasibətinin dərinləşdirilməsi və aydınlaşdırılması mühüm əhəmiyyətə malikdir.

İstifadə edilən ədəbiyyat

1. Abbasov Ə. Azərbaycan dilindən yeni proqramın xüsusiyyətləri-“Azərbaycan dili və ədəbiyyatı tədrisi”. Bakı, 2003, № 1, 72 s. s-17-20.
2. Allahverdiyev S., Haqverdiyev Ə., Behbudov M. Azərbaycan tarixi. Bakı, “Mütərcim” nəşr, 2005, 336 s.
3. Azərbaycan dili. Ümumtəhsil məktəblərinin onuncu sinfi üçün dərslik (Müəlliflər: Tofiq Hacıyev, Nizami Cəfərov, Nizami Xudiyev) Bakı, Çarşıoğlu, 2010, 120 s.
4. Azərbaycan dili. Ümumtəhsil məktəblərinin ikinci sinfi üçün dərslik (Müəlliflər: Rafiq İsmayılov, Gülşən Orucova, Zahid Xəlilov, Dilruba Cəfərova) Bakı, Altun kitab, 2011, 208 s.
5. Azərbaycan dili. Ümumtəhsil məktəblərinin üçüncü sinfi üçün dərslik (Müəlliflər: Rafiq İsmayılov, Gülşən Orucova, Zahid Xəlilov, Dilruba Cəfərova) Bakı, Altun kitab, 2010, 208 s.
6. Azərbaycan dili. Ümumtəhsil məktəblərinin dördüncü sinfi üçün dərslik (Müəlliflər: Rafiq İsmayılov, Solmaz Abdullayeva, Dilruba Cəfərova, Xanım Qasımova) Bakı, Altun kitab, 2011, 224 s.
7. Azərbaycan dili. Ümumtəhsil məktəblərinin altıncı sinfi üçün dərslik (Müəlliflər: Rafiq İsmayılov, Fazil Eyvazov) Bakı, Altun kitab, 2008, s.77.

8. Azərbaycan dili. Ümumtəhsil məktəblərinin doqquzuncu sinfi üçün dərslik (Müəlliflər: Yusif Seyidov, Təhminə Əsədova) Bakı, Çarşıoğlu, 2010, 120 s.

9. Azərbaycan dili. Ümumtəhsil məktəblərinin onuncu sinfi üçün dərslik (Müəlliflər: Tofiq Hacıyev, Nizami Cəfərov, Nizami Xudiyev) Bakı, Çarşıoğlu, 2010, 120 s.

10. Azərbaycan dili. Ümumtəhsil məktəblərinin on birincü sinfi üçün dərslik (Müəlliflər: Tofiq Hacıyev, Nizami Cəfərov, Nizami Xudiyev) Bakı, Aspoliqraf, 2009, 160 s.

11. Xəlilov Buludxan. Dilçiliyin qayğıları- Azərbaycan dili və ədəbiyyatı tədrisi. Bakı, 2008, № 2. 80 s. s. 25-29.

Abdullayeva Səminə Sabir qızı

**AZƏRBAYCAN DİLİNDƏ LEKSİK DERİVASİYANIN TƏDRİSİ VƏ NİTQ
MƏDƏNİYYƏTİ**

Xülasə

Müasir dövrdə Azərbaycan dili müstəqil inkişaf mərhələsi keçirir. Odur ki, anlayışların ifadəsində daxili imkanların fəallaşdırılmasına və yeni sözlərin normalaşdırılmasına, yəni yazılı və şifahi nitqdə onların öz yerlərini tutmasına çalışmaq lazımdır. Azərbaycan dilində leksik derivasiyanın tədrisi və nitq mədəniyyəti məsələləri dilçilik elminin, pedaqogikanın və metodikanın qovşağında duran mühüm problemdir. Bu sahədə aparılan tədqiqatlar dilin inkişaf qanunauyğunluqlarını öyrənməyə, tədris prosesini təkmilləşdirməyə və şagirdlərin nitq mədəniyyətini yüksəltməyə imkan verir. Leksik derivasiya qanunauyğunluqlarının dərindən öyrənilməsi və tədrisi Azərbaycan dilinin saflığının qorunması, zənginləşməsi və inkişafı baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Leksik derivasiya ilə nitq mədəniyyəti arasında sıx əlaqə mövcuddur: söz yaradıcılığı qanunauyğunluqlarını bilmək nitqin düzgünlüyünü, dəqiqliyini və ifadəliliyini təmin edir. Əlbəttə ki, burada yeni yaradılan sözlərə də birmənalı baxmaq olmaz. Daha çox əvəzlənməyə əsaslanan yeni sözlərin normaya çevrilməsi o zaman baş tuta bilər ki, onlar mənə cəhətdən mənimsənilib ümumdil vahidləri sırasına daxil olsun. Leksik söz yaradıcılığının sistemli öyrədilməsi isə şagirdlərin nitq mədəniyyətinə mükəmməl yiyələnməsində o cəhətdən daha çox maraqlıdır ki, onların nitqində lüğət ehtiyatı artır. Bu da fikirin ifadəsində çevikliyə nail olunmasını şərtləndirir.

Abdullayeva Semina Sabir gizi

**AZƏRBAYJANI LANGUAGE LEXIC DERIVATION TƏDRİSİ VƏ NİTQ
MƏDƏNİYYƏTİ**

Summary

In modern times, the Azerbaijani language has gone through an independent development phase. Therefore, it is necessary to try to activate the possibilities in the expression of understandings and normalize new words, that is, to ensure that they take their place in written and oral terms. The study of lexical derivation in the Azerbaijani language and the issues of literary civilization are important problems at the crossroads of linguistics, pedagogy and methodology. The measures taken in this field allow us to learn about the conformity of the language with the law of development, to perfect the teaching process and

to increase the moral civilization of the students. In-depth study and study of their compliance with the lexical derivation law is of great importance for the preservation of the purity, enrichment and development of the Azerbaijani language. There is a close relationship between lexical derivation and the art of nitpick: knowing their conformity with the canon of verbal creativity ensures the accuracy, precision and expressiveness of nitq. Of course, it is not possible to look at the newly created words here in a literal sense. Then the new words, which are based on loudness, can be transformed into the norm, so that they can be interpreted as meaningless and be included in the list of all language unities. The systematic learning of lexical verbal creativity is more important than the effort in helping students develop a moral civilization perfectly, and it increases the lexical vigilance in their minds. This requires agility in expressing the idea.

Абдуллаева Самина Сабир гызы

АЗЕРБАЙДЖАНСКИЙ ЯЗЫК ЛЕКСИЧЕСКАЯ ПРОИЗВОДНОСТЬ

Резюме

В современную эпоху азербайджанский язык прошел этап самостоятельного развития. Поэтому необходимо стремиться к активизации возможностей выражения понимания и нормализации новых слов, то есть к обеспечению их места в письменной и устной речи. Изучение лексической словообразования в азербайджанском языке и вопросы литературной цивилизации являются важными проблемами на стыке лингвистики, педагогики и методологии. Меры, принимаемые в этой области, позволяют нам изучать соответствие языка закону развития, совершенствовать учебный процесс и повышать нравственную цивилизацию учащихся. Углубленное изучение и исследование их соответствия закону лексической словообразования имеет большое значение для сохранения чистоты, обогащения и развития азербайджанского языка. Между лексическим словообразованием и искусством придиричности существует тесная взаимосвязь: знание их соответствия канону словесного творчества обеспечивает точность, аккуратность и выразительность придиричности. Конечно, здесь нельзя рассматривать новосозданные слова в буквальном смысле. Тогда новые слова, основанные на громкости, могут быть преобразованы в норму, так что их можно интерпретировать как бессмысленные и включить в список всех языковых единств. Систематическое изучение лексического словесного творчества важнее усилий по совершенному развитию у учащихся нравственной цивилизации и повышает их лексическую бдительность. Это требует гибкости в выражении мысли.

Rəyçi: dosent Həmzə Əliyev